

Leeswijzer ten behoeve van het lezen en verwerken van *de Messias leren* – deel II

Deze leeswijzer volgt de opbouw van het boek en wil wat hulp bieden bij het lezen van het boek. De vragen zijn bedoeld om te helpen bij de eigen verwerking van hoofdthema's uit de hoofdstukken en paragrafen. Ze richten de aandacht weer op wat in de betreffende paragrafen is geschreven en willen stimuleren tot eigen samenvatting ervan. Dit onderdeel van de leeswijzer betreft deel II van het boek.

Voor de Inleiding en deel I wordt verwezen naar het desbetreffende onderdeel van deze driedelige leeswijzer.

Terugblik

1. Is het je gelukt om aan het ***eind van deel I*** zelf het canonieke verhaal van het eerste deel van de Bijbel kort samen te vatten? Herinner je je nog hoe je jouw samenvatting hebt verwoord?

Overzicht krijgen

Ook voor het lezen en verwerken van **deel II** geldt: probeer eerst weer enig overzicht te krijgen over de opbouw van deel II.

2. Bekijk eens op je gemak de inhoudsopgave om de structuur van deel II helder voor ogen te hebben.
3. Let daarbij ook op de verschillende hoofdstuktitels en probeer door middel van deze titels ook het verband met de opbouw van deel I te zien (vgl. de verschillende elementen van Israëls roeping die in 7.3, 7.4 en 7.5 genoemd worden).

Deel II

4. **Hoofdstuk 13** is een inleiding op de vragen die opkwamen op het moment dat Jezus/*Jesjoea* op het toneel van God verscheen. Het bespreekt in het kort de geschiedenis van de toenemende verwijdering tussen 'de kerk' en het volk Israël, maar ook de geschiedenis van het theologisch nadenken over de relatie OT-NT en de plaats van Jezus daarin. In dit hoofdstuk maken we kennis met het verschijnsel van de vervangingstheologie en de noodzaak van een nieuw canoniek verhaal, maar ook geeft het zicht op meer recente ontwikkelingen in de relatie tussen Jodendom en christendom.
  - Waarom was het zo belangrijk dat de groeiende christelijke kerk de gedachten van Marcion radicaal heeft afgewezen (zie 13.3 en 13.4)?
  - In 13.5 gaat het over de vervangingstheologie. Probeer voor jezelf eens de verschillende redenen op te sommen die volgens de aanhangers van deze gedachten aanleiding waren tot de 'vervanging' van Israël.
  - Waarom is het belangrijk om te benadrukken dat God trouw is (13.6)?

- Waarom leidde het oude verhaalschema er eigenlijk als vanzelf toe dat Israël als volk van het toneel verdween (zie 13.7, blz. 177)? Vgl. ook de Inleiding (I.2 en I.3).
  - Waarom is het belangrijk dat we gaan zien dat het verhaal van de Bijbel er niet om draait dat God alleen maar *terugkeert* naar zijn allereerste bedoelingen (blz. 177)?
  - Als het gaat om de *structuur* (13.7) van ons verhaal over de Schriften, denk dan eens na over het volgende: Als Gods speciale band met Israël alleen maar bedoeld was als een 'instrument' om ons Jezus en het evangelie te brengen, dan brengt de komst van Jezus haast vanzelf een 'wegdoen van het instrument' mee. Deze 'instrument-structuur' van ons verhaal brengt dus als vanzelf het weggelassen van het instrument na het volbrengen van het werk mee. In hoeverre is ons denken over Gods liefde voor Israël en zijn keuze van zijn volk '*instrument-denken*'? Lees in dit verband ook 13.14.
  - Waarom is er een 'nieuw canoniek verhaal' nodig (13.15 en 13.16)?
  - Welke rol speelt in je leven en denken het gegeven dat je deel uitmaakt van een geschiedenis van verwijdering t.o.v. het Joodse volk? Zie 13.8, 13.9 en 13.10.
  - Welke rol speelt het in 'de spiegel van de kerkgeschiedenis' (13.9) kijken binnen de christelijke geloofsgemeenschap waar je deel van uitmaakt?
5. Met **hoofdstuk 14** begint de beschrijving van het canonieke verhaal van het Nieuwe Testament.
- Waarom is het belangrijk om er oog voor te hebben dat Gods daden in Jezus zich afspelen in het 'kamp van Israël'?
  - Het aanbreken van de Messiaanse tijd – de 8^e dag – heeft twee kanten. Vgl. 14.5, 14.6 en 14.7. Op welke manieren zie je die twee kanten zichtbaar worden rond het optreden van Jezus?
6. In **hoofdstuk 15** gaat het om het geheimenis van de Inwoning van God – in Gods Zoon Jezus/Immanuël – in (het midden van) het volk Israël.
- Als God Inwoning neemt in het midden van het volk in de 'invlezing in Israël' van *Jesjoea*/Jezus, wat vertelt dat dan over Gods houding tegenover al wat Hij tot dan toe had geopenbaard, gezegd en gedaan? Zie 15.2.
  - Op welke manieren werd door de verschijning van Jezus de vraag opgeroepen: Wie is dit toch? Zie 15.3, 15.4 en 15.5.
  - Wie Jezus ontmoette en het geheimenis van zijn persoon leerde verstaan, ging iets ontdekken van de twee kanten van zijn bestaan. Hoe zou je die twee kanten onder woorden brengen. Zie 15.8.
  - Als je denkt aan de gehoorzaamheid van Jezus en de van het volk gevraagde gehoorzaamheid, welke twee lijnen zie je dan samenkomen? Zie 15.9.
  - 15.10 laat zien hoe in het NT gesproken wordt over de eeuwigheid en goddelijkheid van *Jesjoea*. Welke elementen daarvan hebben een plaats in je eigen geloofsbeleving en denken?
  - Wat wordt (in 15.11) bedoeld als er gezegd wordt dat de vleeswording – de 'invlezing in Israël' – 'niet maar instrumenteel en therapeutisch bedoeld' is?

- Welke diepe verlangens van God zouden we kunnen opmerken als we denken aan de Inwoning van God in het vlees van Israël?

7. **Hoofdstuk 16** gaat over de door *Jesjoea*/Jezus geleefde en volbrachte gehoorzaamheid.

- Probeer eens samen te vatten waar het in het Hebreeuwse woord *avoda* om gaat. (*Avoda* is dus verwant met *eved* = dienaar, knecht).
- Waarom worden in 16.3 de geschiedenis van 'Abrahams offer' en die van het zilverstuk aangehaald?
- 'De Ene in wie heel het volk vertegenwoordigd was en die door zijn gehoorzaamheid alles heeft verkregen' – dat is degene die 'verbond voor het volk' zou zijn (16.5). Op welke manier is deze lijn vanuit Tenach (OT) belangrijk om allerlei kanten van het leven en dienen van Jezus te begrijpen?
- Probeer eens de verschillende elementen van de dienst en gehoorzaamheid van de Messias te benoemen (16.6).
- Op welke manieren hebben het oordeel en het heil behorend bij 'de Messiaanse dag' het leven van Jezus geraakt (16.8 en 16.9).
- Op welke manier is het Nieuwe Verbond al ingewijd, maar ook nog 'onderweg' naar de voltooiing ervan (16.11)?
- Hoe kan het *lijken* of het NT zich vooral op het heil voor de volken richt (16.12)?

8. **Hoofdstuk 17** is het eerste van drie hoofdstukken die laten zien hoe centrale elementen van Israëls roeping in Messias *Jesjoea* de Messiaanse dag van vervulling binnen gaan (zie 17.1).

- Lees 17.2 nog eens goed door om het geheel van de priesterlijke roeping van Gods volk helder voor ogen te krijgen.
- 17.3 spreekt over het *priesterschap* van Jezus. Op welke manier was Jezus – zelf niet afkomstig uit de zonen van Aäron – toch priester?
- Wat is de betekenis ervan dat Hij ook als de *Eersteling* van het volk ten volle priester is (17.3)?
- 17.4 – op welke manieren heeft Jezus ten volle de priesterlijke dienst (*avoda*) verricht?
- In 17.5 en 17.6 worden twee kanten van het offer van *Jesjoea* belicht. Welke twee en waarom is het belangrijk oog te hebben voor die beide kanten?
- Op welke manier wordt duidelijk dat het offer gebracht in het midden van Israël is aanvaard? En wat zijn de gevolgen ervan (17.7)?
- Wat zijn de priesterlijke taken onderweg naar de voltooiing van alle dingen – de *tikoën olam* – voor de eerstelingen uit Israël en uit de volken (17.8)?
- Op welke manier is de Messias ook nog steeds priester (17.9)?

9. **Hoofdstuk 18** gaat over het koninklijke aspect van Israëls roeping en de voortzetting en beginnende realisering ervan in de bediening van Jezus.

- Waarom laat de uitleg van Handelingen 1:6-8 veel duidelijk worden over de rol die vooronderstellingen kunnen spelen bij het lezen van Bijbelteksten (18.1)?

- Op welke manier hebben de doop en zalving van *Jesjoea*/Jezus met de Geest ook verband met het koningschap (18.3)?
- Tempelbouw en koningschap – hoe liggen de verbindingen met Jezus (18.3)?
- Op welke manier wordt in het optreden van Jezus het koninklijke aspect van zijn roeping (en die van Israël) zichtbaar (18.4 en 18.5)?
- Wat zijn de Bijbelse redenen om te stellen en vast te houden aan het gegeven dat één Jood Koning is geworden over de kosmos (18.6)?
- Wat betekent het Eersteling zijn van de Messias voor het koningschap van heel Israël (18.7)?
- Welke overeenkomsten zijn er op te merken tussen David en Jezus als het gaat om het koningschap (18.8 en 18.9)?
- Op welke manier is er sprake van ballingschap voor Koning *Jesjoea*/Jezus (18.9)?
- Probeer een in eigen woorden het verschil tussen het Hebron-koningschap en het Jeruzalem-koningschap van de Messias te verwoorden (18.8, 18.9 en 18.11).
- In het universeel gerichte oude traditionele canonieke verhaal draait het niet (meer) om het koningschap van/over *Israël* maar om het koningschap van God over de *wereld*. Lees de laatste zin van 18.10 nog eens door. Welke correctie op die traditionele verhaallijn wordt daarin beschreven?

10. **Hoofdstuk 19** gaat over (de weg naar) de volledige heiliging van ‘het heilige volk’ en de rol van de Messias daarin.

- Welke twee kanten kent de nadering van de Messiaanse tijd als het gaat om de roeping tot heiligheid van het geroepen ‘heilige volk’ (19.2)?
- Op welke manier geeft de priesterlijke wijding (zie hoofdstuk 8 en 19.3) zicht op de weg tot heiliging van heel het volk van God?
- Op welke manier zijn heiligheid en heiliging aanwezig in *Jesjoea*’s leven en onderwijs (19.4)?
- Hoe maakt Jezus duidelijk dat Hijzelf en ook het volk de nacht van het oordeel moeten binnengaan (19.5)? Hoe wordt dat ook duidelijk in wat Hij moest ondergaan?
- Wat wordt 50 dagen na de Opstanding op *Sjavoeot* (het Wekenfeest) duidelijk (19.6 en 19.7)?
- Wat maakt de eerste alinea van 19.7 duidelijk? Waarin is dit een correctie op de traditionele omschrijving van Pinksteren die je ook in deze paragraaf genoemd vindt?
- Rond Jezus ontstaat verscheurdheid binnen het volk van God. Wat brengt die verscheurdheid mee (19.8)?
- Op welke manier is er sprake van ballingschap voor het volk, voor de Koning en zelfs voor de *Sjechina*, de Tegenwoordigheid van God (19.9)?
- Hoe is het thema van de ballingschap van de Messias met dat van het onderscheid tussen het Hebron- en Jeruzalemkoningschap verbonden?
- Waarop wordt zowel bij de Troon als op aarde gewacht (19.11)?
- Wat begint zich tijdens de ballingschap van het volk af te spelen (19.10 en 19.12)?

11. **Hoofdstuk 20** houdt zich bezig met de zegen voor de niet-Joodse volken, die van meet af aan ook door God beoogd is geweest (20.1 en 20.2).

- Probeer eens onder woorden te brengen waarom het belangrijk is om er oog voor te hebben dat het heil voor de volken in het 'kamp van Israël' beschikbaar is gekomen (20.1 en 20.2).
- Hoe is de verkondiging van het 'evangelie' over Messias Jezus onder de volken verbonden met de ballingschap van de Messias en zijn eerstelingen (en later die van heel Israël)? Zie hiervoor 20.3.
- Wat is de boodschap van het evangelie dat ook onder de niet-Joden gehoor begint te vinden (20.4)?
- Probeer eens het 'geheimenis' dat Paulus beschrijft in eigen woorden weer te geven (20.5).
- Wat zijn de vragen die vanzelf rijzen als zoveel niet-Joden de boodschap over de Joodse Messias gaan geloven (20.6)?
- Wat zijn de lijnen die allemaal samenkomen in het gedeelte uit Efeziërs dat in 20.7 centraal staat?
- Wat speelde er in (in de aanloop naar) en op de vergadering waarover we lezen in Handelingen 15 (20.8)?
- Wat was de beslissing van de apostelen (20.9)?
- Waarom past het gezegde 'gelijke monniken, gelijke kappen' niet bij de beslissing die in Jeruzalem onder leiding van de Heilige Geest werd genomen (20.9 en 20.10)?
- Hoe kunnen we begrijpen dat Israëls roepingswoorden ook toegepast blijken te kunnen worden op de niet-Joodse gelovigen (20.10)?
- Wat is de tegenstelling waar het om gaat in de Romeinenbrief (20.11)?
- Wat waren de redenen waarom Galaten en Hebreeënen werden geschreven (20.12 en 20.13)?
- Eeuwenlang is de Schrift gelezen vanuit het paradigma dat Joodse wetten en feesten door Jezus afgeschaft zouden zijn. Wat gebeurt er met ons zicht op Jezus en zijn Joodse volgelingen als we met een andere bril gaan lezen (20.14)?
- Wat wil Paulus zijn niet-Joodse lezers leren door het beeld van het geënt worden op de stam van de edele olijf (20.15)?
- Op welke manieren is God bezig met het *geheel* van zijn volk onderweg naar zijn toekomst (20.16 en 20.17)?
- Op welke manieren brengt de Koning der Joden de niet-Joodse volken (om te beginnen in de vorm van de eerstelingen uit die volken) terug naar Sion (20.18)?
- Wat vertelt Efeziërs 3 ons over de wederzijdse zegening tussen Israël en de volken die op gang begint te komen in de kring van de volgelingen van de Messias (20.19)?

12. **Hoofdstuk 21** vormt het slot van deel II en beschrijft wat de Schrift zegt over de weg van God, de Messias, Israël en de volken onderweg naar de *tikoën olam*, de voltooiing en wederoprichting van alle dingen.

- Vandaag maken wij nog steeds deel uit van die ene geschiedenis die God bezig is te brengen naar zijn voltooiing. Ook ons lezen van de Schrift vindt plaats in

die bedding. God wil onze ogen openen voor zijn eigen verlangens en wegen. Wat betekent het voor je dat je in dat grote geheel bent opgenomen (21.1)?

- Wat wil het beeld van de puzzel (21.2) duidelijk maken?
- In Gods terugkeer naar Sion gaat het om een concrete plaats in het midden van de aarde (21.3 en 21.4). Hoe verhoudt zich dat tot je eigen gedachten over de concreetheid van Gods toekomst?
- Op welke twee manieren is de Messias onderweg naar de toekomst (21.5)?
- Welke lijnen worden vanuit de trouw van God zichtbaar ten aanzien van de toekomst van het volk, het land en de stad van God (21.5 en 21.6)?
- Op welke manier staat 'de bruid' tegenover 'de hoer' (21.7, 21.8 en 21.9)? En welke rol spelen de volken daarin?
- Wat laat 'de bruiloft van de Messias en zijn bruid' zichtbaar worden over Gods bedoelingen met Israël en de ontelbare schare uit de volken (21.10)?
- Wat zijn de lijnen die in Openbaring 20 worden getrokken? En: waarom zou God zijn koningschap nog in *deze* wereldtijd (de *olam hazè*) laten beginnen (21.11)?
- Het nieuwe Jeruzalem als de opstandingsgestalte van het oude Jeruzalem (21.13) – helpt die omschrijving ons verstaan en wat maakt die omschrijving dan ook meteen duidelijk?
- Op welke manier wordt duidelijk dat ook in de eeuwige toekomst het onderscheid tussen Israël en de volken zal blijven bestaan (21.13)?
- Ook de wederzijdse zegening tussen Israël en de volken – beloofd aan Abraham – komt tot zijn vervulling in de toekomst. Waaruit kunnen we dat opmaken (21.14)?
- Hoe is het mogelijk: de Inwoning van God tenslotte gerealiseerd! Ja hoe is het mogelijk geworden (21.15)?
- Lees de terugblik in 21.16 nog eens aandachtig door. Herken je de verschillende onderdelen van de weg die is afgelegd?
- *Sabbat* voor eeuwig – als de 8^e dag na het voorbijgaan van de eerste schepping en de zware weg daarin afgelegd – voor God, zijn Messias Jesjoea, Israël en de volken (21.17). Op welke manier speelt het verlangen daarnaar een rol in je denken, bidden en leven?

13. Probeer nu eens – na lezing van deel II van *de Messias leren* – in eigen woorden de grote lijn van het canonieke verhaal van Tenach/OT en NT samen te vatten. Probeer daarbij onderscheid te maken tussen het hoofdthema en de weg waarlangs het hoofdthema verwerkelijkt is/wordt.

Waarin is je samenvatting misschien veranderd sinds je aan deze 'leesweg' bent begonnen?